

Ақийда дарслари (123-дарс). «Инсон» сўзининг келиб чиқиши (5-қисм)

21:00 / 01.03.2021 3850

(бешинчи мақола)

﴿نُعْرَضُ لَكُمْ حَنْمًا هَدًى وَنُعْرَضُ لَكُمْ حَنْمًا نُوْتُحَاتُكُمْ مُتَيَّارًا﴾

«Ўзингиз экадиган нарсани ўйлаб кўринг-а! Уни сиз ундирасизми ёки Биз ундирувчимизми?» (63-64-оятлар).

Инсон ва ҳайвон фойдаланадиган ўсимликни олиб кўрайлик. Унинг униб ўсишида, мева-маҳсулот беришида инсоннинг қандай ўрни бор? У Аллоҳ яратган ерга Аллоҳ яратган уруғни Аллоҳ яратган тан аъзоларини ишлатиб сепади, холос. Қолганига ҳеч нарса қўлидан келмасдан қараб тураверади. Уруғнинг униб чиқиши учун ер, сув, уруғлик ва кимёвий моддаларнинг ўзигина кифоя қилмайди. Уруғнинг ичида Аллоҳнинг қудрат қўли ҳаракатга солиб турган ички имконият бор. Ана ўша ишга тушиб, ажойиботлар содир бўлади. Кўпгина ўзгариш, ўсишлардан сўнггина уруғи олинган набототга ўхшаш ўсимлик униб чиқади.

Унга ким шакл беради?

Ким ранг беради?

Ё ўз-ўзидан бўладими?

Инсон бу ишни амалга ошириш у ёқда турсин, ўша ўсимликка ўхшатиб расм чиза олмай овора бўлади. Ҳаммасини ҳам бир ёққа қўйиб туриб, «Биринчи ўсимлик қаёқдан пайдо бўлди?» деб савол берайлик-чи. Жавоб битта! Роҳман сифатли Аллоҳдан бошқа ҳеч ким пайдо қилган эмас.

Ушбу ҳақиқатни эслатиб туриш учунми, баъзида ҳамма шарт-шароит бўлиб турса ҳам, экин ўсмай қолаверади ёки ўйлаган ҳосилни олиб бўлмайди. Чунки бу ишда инсон бир воситачи, холос. Ҳақиқий иш бажарувчи Аллоҳнинг Ўзи. У ҳар бир нарсага қодир!

نَحْنُ جَاعِلُونَ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا ثُمَّ نَنسِفُهُمْ وَأَجْعَلُهُمْ طَافًا لِّآخَرِينَ وَلَا يَشْعُرُونَ
نَحْنُ جَاعِلُونَ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا ثُمَّ نَنسِفُهُمْ وَأَجْعَلُهُمْ طَافًا لِّآخَرِينَ وَلَا يَشْعُرُونَ

«Агар хоҳласак, уни қуруқ чўпга айлантриб қўяр эдик. Сизлар эса надоматда ажабланиб: «Албатта, биз зиён кўрганлармиз. Балки маҳрум бўлганлармиз» (65-67-оятлар).

Зироатни Аллоҳ таоло ўстириши аввал таъкидланиб, бу борада ҳам инсоннинг ожизлиги унинг эсига солинган эди. Ушбу уч оятда инсоннинг мазкур ожизлиги бошқа томондан таъкидланмоқда.

«Агар хоҳласак, уни қуруқ чўпга айлантриб қўяр эдик».

Ҳа, Аллоҳ таоло Ўзи хоҳлаган лаҳзада ям-яшил бўлиб турган дов-дарахт, ўт-ўлан ва экин-тикинларни қуруқ чўпга айлантриб қўйиши жуда ҳам осон. Бу ишни бандаларига эслатиб туриш учун ҳар замонда намуна тариқасида мисоллар кўрсатиб ҳам туради. Агар Аллоҳ хоҳлаб, набототларни қуруқ чўпга айлантриб қўйса, бандалар нима қила олади? Ҳеч нарса. Уларнинг қила оладиган иши **«надоматда ажабланиб: «Албатта, биз зиён кўрганлармиз. Балки маҳрум бўлганлармиз»**, дейиш бўлади, холос.

Бас, шундай экан, бандалар ўзлари экаётган нарсаларни ундирувчи Зот – Аллоҳ таолога иймон келтириб, У Зотга ибодат қилсалар бўлмайдими?!

Қуръони Карим Аллоҳнинг қудратига далолат қилувчи ҳужжатларни келтиришда давом этиб, инсон ҳар доим муҳтож бўлиб турадиган неъматлардан бири бўлмиш сув ҳақида сўз очади:

نَحْنُ جَاعِلُونَ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا ثُمَّ نَنسِفُهُمْ وَأَجْعَلُهُمْ طَافًا لِّآخَرِينَ وَلَا يَشْعُرُونَ
نَحْنُ جَاعِلُونَ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا ثُمَّ نَنسِفُهُمْ وَأَجْعَلُهُمْ طَافًا لِّآخَرِينَ وَلَا يَشْعُرُونَ

«Ўзингиз ичадиган сувни ўйлаб кўринг-а! Уни булутлардан сиз туширганмисиз ёки Биз туширувчимизми?» (68-69-оятлар).

Сув ҳаёт манбаи дейилади. Сувсиз ҳаётни тасаввур қилиб бўлмайди. Хўш, ушбу сувнинг вужудга келишида инсоннинг қандай хизмати бор? У сувни ичишдан ва булғашдан бошқа юмушга аралаша олмайди. Ҳаммаси фақат Роҳман сифатли Аллоҳнинг қудрати билан бўлади.

Охирги пайтда инсон булутлардан ёмғир ёғдиришга уриниб кўрди. Лекин бу тажриба, холос. Бу уриниш оқибатида катта ноқулайликлар ҳам келиб чиқмоқда. Қолаверса, бу иш бор нарсага таъсир ўтказишдан иборат, холос. Худди ер остидан булоқ ёки қудуқ қазиб, сув чиқазгандек.

Инсон кундалик ҳаётида давомли равишда сувга ҳожати тушиб туради. Уни тинмай истеъмол қилади. Лекин сувнинг асли қаердан келганини кўп ҳам ўйлаб кўрмайди. Агар инсоф билан, синчиклаб ўрганганида эди, Аллоҳнинг қудратига қойил қолиб, ибодатига шошиларди. Чунки Аллоҳ хоҳласа, бир зумда сувнинг чучуклик хусусиятини йўқотиб, шўр қилиб қўйиши ҳам мумкин. Ҳа,

﴿نُورُكُنُوتِ الْوَلَفِ اَجْاُءُ اِنْلَعَجْ ءاشَنَ وُل﴾

«Агар хоҳласак, уни шўр қилиб қўямиз. Шукр қилсангиз-чи!» (70-оят)

Аллоҳ таолонинг неъматларини ўзининг зиддига солиштириб кўрилганда, уларнинг қадри билинади. Ғофил бандалар тайёр сувни хоҳлаганича ишлатиб юриб ўрганиб қолганлар. Уларга бу нарса ўзи шундай бўлиши керакдек кўринади. Шунинг учун ҳам ҳаёт манбаи бўлган сувни уларга берган Зотни унутиб қўядилар. Лекин улар бир тасаввур қилсинлар-а!

«Агар хоҳласак, уни шўр қилиб қўямиз».

У ҳолда бандалар нима қила оладилар? Дунёдаги барча сувлар шўр бўлиб қолди. Бутун дунёнинг ҳоли нима бўлади? Шўр сувни қайта ишлаб чучук қилиб олаверадиларми? Буни қилиш учун қанча куч-қувват, маблағ, вақт ва илм керак? Қолаверса, қайта ишланган сув Аллоҳ берган сувчалик бўлармиди?! Ундан ҳам қолаверса, сувни қайта ишлашни Аллоҳ билдирмаса, банда қаердан ҳам била олар эди!? Эй ожиз бандалар,

«Шукр қилсангиз-чи!»

Келаси оятларда Аллоҳнинг инсонга берган яна бир неъматини – олов ҳақида сўз боради:

﴿نُؤْتِيهِمُ اللَّيْلَ نَوْمًا وَالنَّهَارَ أَضْوَٰءً ۗ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَٰجِبَ ۗ لَئِن سَأَلْتَهُمْ لَمَنْ جَاءَهُمْ سُبْحَٰنَ رَبِّهِمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَعْبُدُكَ إِنَّا كُنَّا قَوْمًا هَادِيًا ۗ﴾

«Ўзингиз ёқадиган оловни ўйлаб кўринг-а! Унинг дарахтини сиз яратганмисиз ёки Биз яратувчимизми?» (71-72-оятлар).

Оловсиз ҳам инсон ҳаётини тасаввур қилиб бўлмайди. Ҳар доим унга инсоннинг ҳожати тушиб туради. Лекин оловнинг ёниши ва ундан фойдаланиш одатдаги ҳолга айланиб, уни ким яратган, ёниш хусусиятини унга ким берган, деб ўйлаб кўриш доим ҳам инсоннинг эсига келавермайди. Оловнинг ёқилғиси дарахт. Унинг қандай вужудга келишини аввал ўргандик. Нима учун дарахтни дарахтга ишқалса, ўт чиқади? Олов мўъжизасини ҳали ҳеч ким ўргана олгани йўқ.

Агар Аллоҳ таоло бандаларга олов неъматини бермаганида, уни келтириб чиқарувчи сабабларни жорий қилмаганида, бандаларнинг ҳоли нима бўлар эди? Ҳеч бўлмаса шуни ўйлаб кўрмайдиларми? Ўзлари ёқадиган оловнинг дарахтини яратган Зотга иймон келтириб, ибодат қилмайдиларми?! Ҳа, ўйлаб кўрсинлар.

Бунга ўхшаш далил ва ҳужжатлар жуда ҳам кўп. Биз гапни чўзмаслик учун фақат улардан бир нечтасинигина ўта содда ҳолда келтирдик. Бу маънода кўпроқ маълумот олмоқчи бўлганлар махсус адабиётларга мурожаат қилишлари мумкин.

Энди Аллоҳ таолонинг борлигига оид соф илмий далиллар билан танишиш учун илмий тарафлардан чиққан баъзи маълумотларни кўриб чиқайлик.

Америкадаги илмий журналлардан бири атом, фалакиёт, биология ва математика олимлари билан ўтказган сўровдан кейин, жумладан, қуйидаги маълумотларни эълон қилган:

«Олимларнинг таъкидлашларича, уларда бу дунёнинг низомини тутиб турган улуғ нарса бор. Ўша Зот уларни Ўз риоясига олиб туради. Ўзининг чексиз раҳмати ила қамраб ва илми ила ўраб туради.

Доктор Райннинг айтишича, унинг лабораторияларда олиб борган тажрибаларида инсоннинг жисмида руҳ ва назарга тушмайдиган бошқа жисм борлиги собит бўлган.

Бошқа бир олимнинг айтишича, самовий динларда «Аллоҳ» деб номланган улуғ нарсанинг бу дунёдаги атом қуввати ва бошқа қувват ҳамда қонунларни бошқариб туришида ҳеч қандай шубҳа йўқ».

Бунга ўхшаш маълумотлар келтирилган манбалар ҳам кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Истаган киши ўшаларга мурожаат қилиши мумкин.

(Тамом)

«Сунний ақийдалар» китобидан